

POLSKA AKADEMIA NAUK
KOMITET NAUK O KULTURZE ANTYCZNEJ

M E A N D E R

KWARTALNIK POŚWIĘCONY KULTURZE ŚWIATA ANTYCZNEGO
UKAZUJE SIĘ OD 1946 ROKU

ROK LXIII

1-4/2008

PAN

POLSKA AKADEMIA NAUK

Warszawa 2011

WYDAWCA

Komitet Nauk o Kulturze Antycznej Polskiej Akademii Nauk

KOMITET REDAKCYJNY

Małgorzata Borowska (Warszawa), Jerzy Kolendo (Warszawa), Anna Maria Komornicka (Warszawa),
Włodzimierz Lengauer (Warszawa), Ignacy Lewandowski (Poznań), Henryk Podbielski (Lublin),
Marek Starowieyski (Warszawa), Marian Szarmach (Toruń),
Joachim Śliwa (Kraków)

REDAKCJA

Zbigniew Danek, Mikołaj Szymański (red. nac.), Adam Ziółkowski,
Jan Kwapisz (sekr.)

Adiustacja streszczeń angielskich: Stephen C. Farrand

Winieta tytułowa według projektu Jerzego Hryniewieckiego

Wydanie publikacji dofinansowane przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

© Copyright by Komitet Nauk o Kulturze Antycznej PAN and Warszawska Drukarnia Naukowa PAN

Adres redakcji

Instytut Filologii Klasycznej UW
ul. Krakowskie Przedmieście 1
00-047 Warszawa
Tel. (22) 826 93 47
e-mail meander@inbox.com
„Meander” w internecie: www.ceeol.com

Nakład 300 egzemplarzy

Realizacja wydawnicza: PAN Warszawska Drukarnia Naukowa
Skład i druk: PAN Warszawska Drukarnia Naukowa
ul. Śniadeckich 8, 00-656 Warszawa
tel./fax 022 628-76-14
e-mail: wdnpan@wdnpan.pl
www.wdnpan.pl

SPIS TREŚCI

Anna Maciejewska: Ad Annam Mariam Komornicka annos ter tricenos complentem	3
Jadwiga Czerwińska: Profesor Anna Maria Komornicka, nasz mistrz.....	4
Jerzy Starnawski: O dobrej koleżance. Dostojnej jubilatec na dziewięćdziesięciolecie	15
Joanna Rybowska: Confessio amicitiae Annae Mariae	21
Franca Perusino: Auguri da Urbino. Życzenia z Urbino.....	24
Lucyna Stankiewicz: Ludwika Rychlewska (1917–2010) – człowiek wielkiego formatu	26
Piotr Bering: Kazimierz Liman – uczonec i człowiek.....	35
Włodzimierz Appel: W poszukiwaniu Archilocha na Paros. Epigraficzne świadectwo Mnesiepesa	43
Katarzyna Pietruczuk: <i>Poliksena</i> Sofoklesa – problemy rekonstrukcji.....	59
Anna Marchewka: Król gniewny czy król szalony? Herodotowy portret Kambizesa.....	76
Marek Winiarczyk: Spotkania Onesikritosa i Arystobulosa z mędrcami indyjskimi w Pendżabie	89
Marta Kułaj: Wpływ tradycji literackiej i rzeczywistości okresu pryncypatu na obraz ustrojów w <i>Historii rzymskiej</i> Kasjusza Diona (LII 1–40).....	108
Diogenes Laertios: Epigramy o Empedoklesie (VIII 75), przełożyli z języka greckiego i opracowali Maria Marcinkowska-Rosół i Rafał Rosół.....	125
Owidiusz: <i>Metamorfozy</i> I 5–363, przełożył Władysław Mączka, wstępem opatrzył Juliusz Domański ...	129
Marlena Puk: Oparte na mitologii <i>adynata</i> w wygnanych elegiach Owidiusza.....	142
Agnieszka Wąsik: Izydor z Sewilli o kamieniach szlachetnych: uwagi ogólne i rozdział o kamieniach zielonych	151
Bartłomiej Czarski: O kilku inskrypcjach poświęconych pisarzom rzymskim, a utrwalonych w dziele z końca XVI w.	159
Andrzej Drózd: Epitafia jako czynnik popularyzacji pisma w starożytnej Grecji.....	176
Mateusz Żmudziński: Gospodarska w rzymskiej Dacji – główne aspekty zagadnienia	198
Monika Rekowska-Ruszkowska: W Ptolemais 200 lat po braciach Beechey, czyli o znaczeniu relacji podróźniczych dla współczesnych badań archeologicznych.....	213
Cyprian Mielczarski: Nietzsche i filologia	239
Maciej Staniszewski: Elementarz etyczny z błędami (recenzja polskiego przekładu <i>Podręcznika etyki</i> Arejosa Didymosa)	251
Michał Czerenkiewicz: O nowym wydaniu łacińskiego przekładu noweli <i>Pójdźmy za nim!</i> (recenzja).....	259
Juliusz Domański: W Instytucie Filologii Klasycznej UW	266
Julia i Filip Doroszewscy: Naukowe wakacje, czyli letnie seminarium w Europejskim Centrum Kultury w Delfach 7–18 sierpnia 2009 roku.....	284
English Summaries	286

INDEX

Anna Maciejewska: Ad Annam Mariam Komornicka annos ter tricenos complentem	3
Hedvigis Czerwińska: Profestrix Anna Maria Komornicka, magistra nostra.....	4
Georgius Starnawski: De Anna Maria Komornicka, mea optima sodale	15
Ioanna Rybowska: Confessio amicitiae Annae Mariae.....	21
Francisca Perusino: Vota natalicia Urbino missa.....	24
Lucina Stankiewicz: Ludovica Rychlewska (1917–2010), clarissimum doctrinae atque humanitatis exemplar	26
Petrus Bering: De Casimiro Liman, viro docto et probo	35
Vladimirus Appel: De inscriptione Paria in Archilochi honorem a Mnesiepe confecta.....	43
Catharina Pietruczuk: Quaestiones ad argumentum <i>Polyxena</i> Sophocleae recreandum pertinentes.....	59
Anna Marchewka: Utrum facinora Cambysis ab Herodoto narrata irae an insaniae ascribenda sint	76
Marcus Winiarczyk: De Onesicriti et Aristobuli cum sapientibus Indis congressibus	89
Martha Kułaj: Quantopere res recenter gestae et traditio litteraria Cassio Dioni ad Agrippae et Maecenatis disputationem componendam usui fuerint	108
Diogenis Laertii epigrammata de Empedoclis morte narrantia, annotationibus additis Polonice verterunt Maria Marcinkowska-Rosół et Raphael Rosół.....	125
<i>Metamorphoses</i> Ovidianae I 5–363 a Vladislao Mączka versae.....	129
Marlena Puk: De ἀδυνάτοις mythicis, quae Ovidius in elegis in exsilio scriptis usurpavit.....	142
Isidorus de gemmis: capita de gemmis in genere et de gemmis viridibus tractantia, Polonice vertit annotationibus additis Agnes Wąsik	151
Bartholomaeus Czarski: De nonnullis inscriptionibus ad scriptores antiquos pertinentes, quae in Nathani Chytraei sylloge inveniuntur.....	159
Andreas Drózd: Quanti momenti epitaphia fuerint in notitia scripturae apud Graecos antiquos propaganda	176
Matthaeus Żmudziński: De quaestus augendi muneribus, quae ad Daciae a Romanis subactae floretem statum maxime valuerint	198
Monika Rekowska-Ruszkowska: De Ptolemaidis urbis statu ducentos post annos a fratrum Beechey illuc adventu	213
Cyprianus Mielczarski: De Friderico Nietzsche et philologia	239
Matthias Staniszewski: Enchiridion ethicum erroribus scatens	251
Michael Czerenkiewicz: Nova editio libelli Sienkiewicziani Latine versi	259
Iulius Domański: De annis docendo philologiae classicae studiosos Varsovienses peractis	266
Iulia et Philippus Doroszewski: Aestiva otia philologica.....	284
Argumenta Anglica	286

WSKAZÓWKI DLA AUTORÓW

1. W „Meandrze” zamieszczane są wyłącznie oryginalne, niepublikowane artykuły, tłumaczenia, utwory literackie, recenzje i wspomnienia. Prosimy o nadsyłanie tekstów na adres redakcji w postaci elektronicznej, jako załącznik do wiadomości e-mail lub na płycie CD/DVD. Przyjmujemy jednak również maszynopisy i rękopisy. Redakcja nie zwraca nadsyłanych materiałów. Autor pozostaje wyłącznym właścicielem praw autorskich. Otrzymuje egzemplarz autorski „Meandra” i wersję elektroniczną swojej publikacji (plik pdf). Choć może się to wydawać oczywiste, przypominamy o konieczności podania adresu do korespondencji z autorem (sugerujemy adres e-mail).
2. Cytaty z opracowań powinny być zawarte w cudzysłowie, słowa obcojęzyczne i cytaty łacińskie zaznacza się kursywą, greckie nie wymagają dodatkowego wyróżnienia. Obszerniejsze cytaty (łacińskie, greckie i tłumaczenia) należy umieścić w osobnym akapicie, zapisanym mniejszą czcionką (bez cudzysłowu). Przypisy powinny znajdować się pod głównym tekstem. W głównym tekście należy unikać skrótów i cyfr. Dołączenie streszczeń po angielsku i po łacinie będzie mile widziane.
3. Adresy bibliograficzne powinny być zawarte w przypisach, w następującej formie:

Th. A. Schmitz, *Moderne Literaturtheorie und antike Texte. Eine Einführung*, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 2002, s. 126–154.

M. Cary, H. H. Scullard, *Dzieje Rzymu. Od czasów najdawniejszych do Konstantyna*, przeł. J. Schwakopf, t. II, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1992, s. 424–440.

K. Kumaniecki, *Nad prozą antyczną*, [w:] *O sztuce tłumaczenia*, oprac. M. Rusinek, Wrocław 1955, s. 99–109.

M. Campbell, *Three Notes on Alexandrine Poetry*, *Hermes* 102, 1974, s. 38–46.

Nazwę wydawnictwa można pominąć w przypadku książek wydanych ponad 50 lat temu. Należy unikać skrótów „n.”, „nn.”, precyzyjnie określając przedział stron lub wersów. Jeśli ułatwi to lekturę, po „op. cit.” należy wskazać przypis z pełnym adresem: Schmitz, op. cit. (zob. wyżej, przyp. 3), s. 91–99, lub podać skrócony tytuł zamiast „op. cit.”.

4. Odnośniki do autorów starożytnych powinny być podane w rozsądnie skróconej formie, w sposób ogólnie przyjęty:

Hom. *Il.* I 1; Pind., fr. 58 Snell-Machler; Soph. *Oed. Col.* 103; Pl. *Men.* 70 b – 73 c; Aristot. *Metaph.* IV 1007 a 21–26; Cic. *De or.* III 93–95; Quint. *Inst.* VIII 6, 44.

ENGLISH SUMMARIES

- Anna Maciejewska: A Poem for Anna Maria Komornicka's Jubilee 3
Professor Anna Maria Komornicka's ninetieth birthday is celebrated in this poem, stressing her love for ancient poetry and her ability to impart its charms to students.
- Jadwiga Czerwińska: Professor Anna Maria Komornicka, Our Master 4
A short description of Professor Anna Maria Komornicka's life, scholarly achievements and activities on the occasion of her ninetieth birthday.
- Jerzy Starnawski: Anna Maria Komornicka, My Illustrious
Colleague and Friend 15
A laudation and list of scholarly achievements of Professor Anna Maria Komornicka, an eminent Greek scholar, on the occasion of her ninetieth birthday.
- Joanna Rybowska: *Confessio amicitiae Annae Mariae* 21
An essay to answer the question why Professor Anna Maria Komornicka, whose ninetieth birthday we celebrate on this occasion, is so adored by her disciples and why – with all the reverence due to her – they tend to refer to her using her Christian names.
- Franca Perusino: Greetings and Best Wishes from Urbino 24
Professor Franca Perusino recalls Anna Maria Komornicka's visits to the University of Urbino and her contacts with Bruno Gentili. On the occasion of the Polish scholar's ninetieth birthday, her friends from Urbino send her cordial wishes.
- Lucyna Stankiewicz: Ludwika Rychlewska (1917–2010),
a Paragon of Scholarship and Humanity 26
A concise biographical sketch of Professor Ludwika Rychlewska, a righteous and generous woman and an excellent scholar, world famous because of her studies of Nonius Marcellus and of the Roman *palliata*.
- Piotr Bering: Kazimierz Liman, a Scholar and a Man 35
A short biographical sketch of Professor Kazimierz Liman (1925–2010), an eminent specialist on medieval Latin poetry and an important member of the Poznań circle of philologists.

Włodzimierz Appel: In Search for Archilochus on Paros: the Epigraphical Testimony of Mnesiepes	43
An analysis of a Parian inscription dating from the third century BC, which shows how Archilochus' memory was vivid among his compatriots hundreds of years after his death.	
Katarzyna Pietruczuk: Sophocles' <i>Polyxena</i> – Certain Problems of Reconstruction	59
Fragments of Sophocles' <i>Polyxena</i> are analysed here in order to deduce information on the plot of the tragedy. Special attention is given to the apparition of Achilles' ghost and to the question whether the hero's tomb was erected on the stage.	
Anna Marchewka: An Angry King or a Madman? Herodotus' Portrait of Cambyses	76
Delineating various characters in his <i>Histories</i> , Herodotus is influenced by his theories on national character. This is why he presents Cambyses as a cruel barbarian despot. Many of the king's deeds result from anger which the historian tries to justify. Other crimes, such as cruel treatment of his family and friends, and profanation of Persian and foreign religious cults, Herodotus seems to treat as signs of madness. In this article, it is shown that some of these actions could have stemmed from cultural misunderstandings: the king did not know enough about foreign religions and customs.	
Marek Winiarczyk: Onesicritus' and Aristobulus' Meetings with Indian Sages in Punjab	89
Onesicritus and Aristobulus, participants in Alexander's expedition to India and authors of historical works relating his achievements, describe their meetings with Indian philosophers in fragments of their histories, preserved in Strabo's <i>Geography</i> . These testimonies, most probably authentic, are analysed here.	
Marta Kułaj: The Influence of the Literary Tradition and of the Realities of the Principate on the Constitutional Debate in Cassius Dio's <i>Roman History</i> LII 1–40	108
An analysis of the way in which the terms pertaining to the Principate are used in books XLIV–LVI of Cassius Dio's work, and especially in book LII, containing the debate between Agrippa and Maecenas on the future constitution of Rome, leads to the conclusion that the scholars who claim that Cassius Dio describes the Principate from the Greek	

political perspective are wrong: though he uses Greek terms, they are substitutes for Latin ones, used in Roman political life of the period.

- Diogenes Laertius: Epigrams on Empedocles 125
Diogenes Laertius' two epigrams on Empedocles are printed here in Maria Marcinkowska-Rosół's and Rafał Rosół's translation, with an introduction and notes.
- Ovid's *Metamorphoses* I 5–363 in Władysław Mączka's Translation 129
A Polish translation of a well-known passage of Ovid's masterpiece by an army officer who died in 1950. In his short introduction Juliusz Domański tries to establish some facts pertaining to the life of this forgotten personage, his wife's uncle.
- Marlena Puk: Mythological *Adynata* in Ovid's Elegies Written in Exile 142
The article discusses Ovid's use of *adynata* based on mythological themes in his last collections of elegies: *Tristia* and *Ex Ponto*.
- Isidore on Gems: General Remarks and the Chapter on Green Gems 151
Two chapters from Isidore's *Etymologies* (XVI 6–7) are presented here in Agnieszka Wąsik's Polish translation. They are preceded by the translator's short preface.
- Bartłomiej Czarski: Some Inscriptions Pertaining to Ancient Roman Writers in a Collection from Late 16th Century 159
The article discusses those inscriptions included by Nathan Chytraeus in his *Variorum in Europa itinerum deliciae* that pertain to Virgil, Livy, Cicero, both Plinys and Pacuvius.
- Andrzej Drózdź: The Role of Epitaphs in the Spread of Literacy in Ancient Greece 176
Greeks from the earliest times attached much importance to funeral rites and showed much interest in tombs, especially those of men fallen in war. Therefore, inscriptions on tombs seem to have been one of important factors that helped Greeks of the archaic period to acquire knowledge of writing.
- Mateusz Żmudziński: Economy of Roman Dacia – the Crucial Problems 198
Research on the economy of Roman Dacia has shown the high level of its development. The main branches were gold, silver and iron mining,

agriculture and husbandry, handicrafts, trade and transport. During a short time many towns came into being and became important centers for the local economy. An important part of the economic growth of the province can be ascribed to the army. The archeological evidence shows strong ties between Dacia and other Roman provinces, even very distant ones.

- Monika Rekowski-Ruszkowska: Ptolemais 200 Years after the Beechey Brothers, or on the Value of Travellers' Relations for Today's Archeology 213
 In order to interpret the remains of Ptolemais – an important ancient city in Cyrenaica, it seems worthwhile to make use of a book by Frederick William Beechey and his brother, Henry William Beechey, who visited the site in the years 1821–1822.
- Cyprian Mielczarski: Nietzsche and Philology 239
 The article analyses the role of Friedrich Nietzsche's philological education in his approach to philosophical problems and describes the philosopher's attitude towards classical philology and study of ancient authors.
- Maciej Staniszewski: The Elements of Ethics with Errors 251
 A review of Michał Wojciechowski's translation of Arius Didymus' *Epitome*, an introduction to ethics, preserved in the *Anthology* of Stobaeus.
- Michał Czerenkiewicz: A New Edition of Henryk Sienkiewicz's Short Story in Latin Translation 259
 A review of the new edition of Henryk Sienkiewicz's short story *Let Us Follow Him*, translated into Latin in the years 1898–1899 by Pietro Angelini. The edition, made by Dirk Sacré, has been published as the first volume of the new series *Pluteus Neolatinus*.
- Juliusz Domański: At Warsaw University's Institute for Classical Studies 266
 The author relates his return, after many years as a professor, to the Institute where he had been a student. Describing his work in this place, he gives short characterizations of his colleagues.
- Julia and Filip Doroszewski: Scholarly Holidays 284
 A short account of the seminar organised by the European Cultural Centre of Delphi in August 2009 for Polish Classicists.